

SOẠN BÀI NGỮ VĂN LỚP 8

CÂU GHÉP (TIẾP THEO)

I. Quan hệ ý nghĩa giữa các vế của câu ghép

1. Quan hệ ý nghĩa trong câu ghép trên là quan hệ nguyên nhân- kết quả

+ Trong đó vế câu "có lẽ" là giả thuyết về kết quả

+ Từ nói "bởi vì" nêu nguyên nhân: tâm hồn người Việt Nam ta rất đẹp, vì cuộc đấu tranh của ta từ trước tới nay cao quý.

2. Những quan hệ ý nghĩa giữa các vế câu ghép: quan hệ nguyên nhân, giả thuyết, tương phản, tăng tiến, điều kiện, lựa chọn, bổ sung, tiếp nối...

Luyện tập

Bài 1 (trang 124 sgk Ngữ văn 8 tập 1)

a, Quan hệ nhân- quả:

+ Nguyên nhân: "tôi đi học"

+ Kết quả "cảnh vật chung quanh thay đổi"

b, Quan hệ giả thuyết- hệ quả

+ Giả thuyết: xóa hết dấu vết của thi nhân

+ Hệ quả: "cảnh tượng nghèo nàn"

c, Quan hệ ý nghĩa giữa các vế: quan hệ đồng thời

+ Một vế là quyền lợi của chủ tướng, vế hai là quyền lợi của tướng sĩ, quân binh

d, Quan hệ ý nghĩa giữa các vế: quan hệ tương phản

+ Vế một rét của mùa đông, vế hai sự ấm áp, tươi mới của mùa xuân

e, Quan hệ giữa các vế: quan hệ tăng tiến

+ Mức độ đấu tranh tăng tiến dần: giằng co -> du đẩy -> vật nhau -> ngã nhau

Bài 2 (trang 124 sgk Ngữ văn 8 tập 1)

- Câu ghép:

Trời// xanh thẳm, biển// cũng xanh thẳm như dâng cao lên, chắc nịch.

Trời// rải mây trắng nhạt, biển// mơ màng dịu hơi sương.

Trời// âm u mây mưa, biển xám xịt nặng nề.

Trời// âm âm đông gió, biển// đục ngầu giận dữ

- Quan hệ ý nghĩa giữa các vế câu ghép trên: quan hệ nhân quả. Sự thay đổi của trời dẫn tới sự thay đổi của nước.

+ Vế một là sự thay đổi màu sắc của trời dẫn đến kết quả biển thay đổi màu sắc.

b, Câu ghép:

Buổi sớm, mặt trời// lên ngang cột buồm, sương//tan, trời// mới quang.

Buổi chiều, nắng// vừa nhạt, sương// đã buông nhanh xuống biển.

- Quan hệ ý nghĩa giữa các vế câu: quan hệ đồng thời.

+ vế một nêu lên sự thay đổi của mặt trời, vế hai nêu sự thay đổi đối ứng của sương.

- Không thể tách các vế câu trên thành câu đơn, sẽ làm mất đi quan hệ ý nghĩa vốn luôn song hành (nguyên nhân- kết quả)

Bài 3 (trang 125 sgk Ngữ văn 8 tập 1)

- Hai câu ghép:

+ "Việc thứ nhất: lão thì già...trông coi nó"

+ "Việc thứ hai: lão già yếu lắm rồi... hàng xóm gì cả"

- Ta có thể tách mỗi vế của câu ghép dài phía trên thành những câu đơn, vì mỗi vế diễn đạt trọn vẹn một ý biểu đạt.

- Xét về mặt biểu hiện, các câu ghép dài như trên có tác dụng:

+ Diễn đạt chuẩn xác mỗi bản khoảnh, trần trở, sự lo nghĩ nhiều của nhân vật

+ Phù hợp với tâm lý và cách nói của người già

+ Lão Hạc có thể nói gọn hết những suy nghĩ, lo toan cẩn thận của lão trong hai câu vốn vẹn.

Bài 4 (trang 125 sgk Ngữ văn 8 tập 1)

- Quan hệ ý nghĩa giữa các vế câu ghép thứ hai là quan hệ giả thuyết- kết quả. Không thể tách mỗi vế của câu ghép thành câu đơn:

+ Hai vế liên kết với nhau chặt chẽ, mỗi vế chỉ là một ý chưa trọn vẹn

+ Cặp từ hô ứng nếu...thì

b, Nếu tách vế câu ghép 1 và 3 thành những câu đơn thì lời nói của nhân vật rời rạc, không diễn đạt hết sự tha thiết, liền mạch, khẩn khoản trong lời nói và hành động của nhân vật chị Dậu.

